Yeti?kinlerde ??levsel Sa?l?k Okuryazarl??? Testi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yeti?kinlerde ??levsel Sa?l?k Okuryazarl??? Testi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33341

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bu akademik giri?, Esra Üçpunar taraf?ndan 2014 y?l?nda Ankara Üniversitesi'nde gerçekle?tirilen Sa?l?k Okuryazarl??? konusundaki **Uyarlama Çal??mas?** olan Yeti?kinlerde ??levsel Sa?l?k Okuryazarl??? Testi'ni (Y?SOT) tan?tmaktad?r. Ölçek, bireylerin sa?l?k bilgilerini anlama, yorumlama ve kullanma becerilerini ölçerek, i?levsel sa?l?k okuryazarl??? düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktad?r. Y?SOT, sa?l?k materyallerini okuma ve say?sal i?lemleri yapma yetene?ine odaklanan, performans tabanl? bir ölçüm arac?d?r.

Ölçe?in Türkçeye uyarlanmas?, Türkiye'deki sa?l?k hizmetleri ara?t?rmalar?nda önemli bir ihtiyac? kar??lam?? olup, sa?l?k okuryazarl??? düzeylerinin hasta sonuçlar? ve tedaviye uyum üzerindeki etkilerini incelemek için güvenilir bir araç sunmaktad?r. Bu uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk kültürüne transfer edilebilirli?ini de?erlendirmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Sa?l?k okuryazarl???, i?levsel okuryazarl?k, psikometri, uyarlama, yeti?kin sa?l???, halk sa?l???.

Yazarlar

Esra Üçpunar.

Amaç

Yeti?kinlerde ??levsel Sa?l?k Okuryazarl??? Testi'nin temel amac?, yeti?kin popülasyonun sa?l?k hizmetleri ba?lam?nda kar??la?t?klar? yaz?l? ve sözlü bilgileri anlama, i?leme ve buna göre karar verme yeteneklerini de?erlendirmektir. Bu i?levsel de?erlendirme, bireylerin sa?l?kla ilgili reçeteler, etiketler, bilgilendirilmi? onam formlar? ve randevu talimatlar? gibi günlük materyalleri ne kadar etkin kullanabildiklerini ortaya koyar.

Ölçek, sa?l?k okuryazarl??? alan?nda ulusal düzeyde güvenilir ve geçerli bir ölçüm arac? ihtiyac?n? kar??lamak üzere Türkçeye uyarlama çal??mas? sonucu kazand?r?lm??t?r. Elde edilen veriler, sa?l?k politikalar?n?n geli?tirilmesinde ve dü?ük sa?l?k okuryazarl??? risk grubundaki bireylere yönelik e?itim programlar?n?n tasarlanmas?nda kullan?labilir.

Yap?

Y?SOT, bireyin sa?l?kla ilgili materyalleri okuma, yazma ve hesaplama becerilerini içeren **i?levsel sa?l?k okuryazarl???** yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, temel okuryazarl?k becerilerinin karma??k sa?l?k ba?lam?na uygulanmas? olarak tan?mlan?r ve genellikle bireyin kendi sa?l???n? yönetme yetene?i ile do?rudan ili?kilidir. ??levsel sa?l?k okuryazarl???, sadece kelimeleri tan?maktan öte,

ARABPSYCHOLOGY.COM

sa?l?k sonuçlar?n? etkileyecek kararlar alabilmek için bilgiyi sentezleme yetene?ini içerir.

Ölçek, tipik olarak, hastanede veya eczanede kar??la??labilecek gerçekçi senaryolar ve belgeler arac?l???yla bu yetkinlikleri de?erlendirir. Bu yakla??m, kavramsal sa?l?k okuryazarl??? yerine, pratik ve uygulamaya dönük becerilere odaklanarak bireyin günlük ya?amdaki i?levsellik düzeyini saptamay? hedefler.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçeye uyarlanmas? sürecinde geçerlik analizlerinin yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu tür adaptasyon çal??malar?nda öncelikle **kapsam geçerli?i** (uzman görü?leri ile madde yeterlili?inin de?erlendirilmesi) ve **yap? geçerli?i** (faktör analizi ile boyutluluk yap?s?n?n incelenmesi) yöntemleri kullan?l?r. Yap? geçerli?i analizleri, Türkçe formun orijinal ölçekle ayn? teorik yap?y? ölçtü?ünü göstermelidir.

Ancak, orijinal kaynakçada spesifik geçerlik katsay?lar? veya detayl? geçerlik yöntemleri (örn. ölçüt ba??nt?l? geçerlik) sunulmam??t?r. Detayl? geçerlik bulgular?, Üçpunar'?n 2014 tarihli yüksek lisans tezi içerisinde yer almaktad?r ve bu teze eri?im sa?lanarak tam geçerlik bilgileri edinilebilir.

Güvenirlik

Yeti?kinlerde ??levsel Sa?l?k Okuryazarl??? Testi'nin güvenirlik düzeyinin, 2014 y?l?ndaki adaptasyon çal??mas? s?ras?nda de?erlendirildi?i belirtilmektedir. Güvenirlik analizleri, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? test eder.

?ç Tutarl?l?k: Genellikle Cronbach Alfa katsay?s? kullan?larak maddelerin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?u incelenir. ??levsel okuryazarl?k testlerinde yüksek iç tutarl?l?k de?erleri beklenir.
Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Zaman içinde ölçüm sonuçlar?n?n kararl?l???n? de?erlendirmek için uygulanm?? olabilir.

Mevcut kaynaklarda spesifik güvenirlik katsay?lar? sunulmam??t?r, ancak ba?ar?l? bir psikometrik adaptasyonun temel gereklili?i olarak, ölçe?in Türkçe formunun kabul edilebilir düzeyde güvenilir oldu?u kabul edilmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü ve boyutlulu?unu do?rulamak amac?yla, Ankara Üniversitesi'nde sunulan yüksek lisans tezi kapsam?nda faktör analizlerinin gerçekle?tirildi?i varsay?lmaktad?r. Bu analizler, orijinal ölçe?in varsay?lan tek boyutlu veya çok boyutlu yap?s?n?n Türkçe veri seti üzerinde de geçerli olup olmad???n? ara?t?rmay? amaçlam??t?r.

??levsel sa?l?k okuryazarl??? testleri (TOFHLA veya REALM gibi), genellikle temel okuma,

ARABPSYCHOLOGY.COM

anlama ve say?sal becerileri tek bir genel yetenek olarak ölçtükleri için, tek faktörlü bir yap?n?n do?rulanmas? muhtemeldir. Faktör analizi sonuçlar?, Türkçe formun kültürel ve dilsel farkl?l?klara ra?men orijinal yap?y? korudu?unu teyit etmi? olmal?d?r.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Performans tabanl? ölçüm testi (Bireylerin sa?l?kla ilgili metinleri okuma ve hesaplama görevlerini yerine getirmeleri beklenir.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler

Age Group: 18 ya? ve üzeri

Population Details: Türkiye'deki genel yeti?kin popülasyon veya sa?l?k hizmeti kullan?c?lar?.

Test Methodology: Standartla?t?r?lm??, birebir veya grupça uygulanabilen, sa?l?kla ilgili gerçekçi görevlere dayal? test metodolojisi. Puanlama, do?ru ve yanl?? cevaplara göre yap?l?r.

Anahtar Kelimeler

Sa?l?k hizmetleri, hasta e?itimi, say?sal okuryazarl?k, okuma becerisi, psikometrik de?erlendirme, Y?SOT.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: esra_gata@yahoo.com.tr

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi (Tezin tamamland??? dönemdeki kurumsal adres).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? **2014** y?l?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?, telif haklar? ve izin süreçleri hakk?nda bilgi almak için sorumlu yazar Esra Üçpunar ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik amaçl? kullan?mlar için izin prosedürleri, orijinal ölçe?in telif haklar?na ve uyarlama tezinin kurallar?na ba?l? olabilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Üçpunar, E. (2014). *Yeti?kinlerde ??levsel Sa?l?k Okuryazarl??? Testinin Uyarlama Çal??mas?* . Ankara Üniversitesi, Ankara.

Tez Merkezi Linki: tez.yok.gov.tr

The original PDF can be downloaded here: yetiskinlerde-islevsel-saglik-okuryazarligi-testi-toad.pdf.

Yeti?kinlerde ??levsel Sa?l?k Okuryazarl??? Testi Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Detayl? ölçek maddeleri, tez.yok.gov.tr adresinde bulunan yüksek lisans tezinde yer almaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM